

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 64/2025-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3To/46/2023-829 z 9. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu č. k. 3To/46/2023-829 z 9. októbra 2024. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o vyslovení porušenia ním označených základných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie a nahradiť trovy konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Prievidza sp. zn. 1T/74/2021 z 15. februára 2023 uznaný vinným z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) a poukazom na § 125 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 1T/74/2021 z 15. februára 2023 rozhodol aj o trestnoprávnej zodpovednosti obchodnej spoločnosti KP Reality SK, s.r.o., B. Björnsona 143/40 Prievidza, IČO 47 819 090, pre pokračovací obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 2, 3 písm. c), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) a poukazom na § 125 ods. 1 Trestného zákona v spojení so zákonom č. 91/2016 Z. z. o trestnej

zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 6. augusta 2024, za čo jej bol uložený peňažný trest vo výške 1 500 eur. Krajský súd rozsudkom č. k. 3To/46/2023-829 z 9. októbra 2024 podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 1T/74/2021 z 15. februára 2023 a sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol o odsúdení sťažovateľa a obchodnej spoločnosti KP Reality SK, s.r.o., B. Björnsona 143/40 Prievidza, IČO 47 819 090, pri zmiernení, resp. úprave právnej kvalifikácie stíhaných skutkov na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a predmetnú právnickú osobu na peňažný trest vo výške 1 400 eur.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti napáda len časť napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá sa týka uloženého trestu odňatia slobody, ktorú považuje za arbitrárnu, a z tohto dôvodu sa domáha jeho zrušenia. Sťažovateľ poukazuje na naposledy novelizované znenie Trestného zákona vrátane § 33a ods. 2, 3 Trestného zákona, § 34 ods. 4 Trestného zákona, § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a § 51 ods. 1 Trestného zákona argumentuje zákonnou povinnosťou krajského súdu k jeho zohľadneniu pri ukladaní výšky trestu odňatia slobody, ktorý mu mal byť uložený podmienenou formou, resp. ako podmienený, keďže (i) je prvotrestaný, (ii) pred spáchaním trestnej činnosti viedol riadny život, čo mal krajský súd vyhodnotiť ako poľahčujúcu okolnosť, (iii) výška spôsobenej škody je pod polovicou značnej škody a (iv) jeho nápravu ako páchatel'a trestnej činnosti je možné dosiahnuť aj podmieneným trestom odňatia slobody. Všetky tieto právne a skutkové okolnosti, ktoré mohli prispieť k individualizácii výšky jemu už uloženého trestu odňatia slobody, mali byť krajským súdom nielen ignorované, ale, naopak, krajský súd si mal pri ukladaní výšky trestu odňatia slobody v takej výške, aby nemohlo dôjsť k podmienenému odkladu jeho výkonu, pomôcť aj argumentom o úmyselnom spáchaní stíhanej trestnej činnosti, pričom tento spôsob spáchania stíhanej trestnej činnosti je už ale obsiahnutý v samotnom zákonnom znení základnej skutkovej podstaty trestného činu podvodu (teda nie je možné sa dopustiť trestného činu podvodu nedbanlivostným konaním). Krajský súd mal podľa sťažovateľa navyše pri ukladaní výšky trestu, ktorý už upravoval v dôsledku účinnosti rozsiahlej novelizácie Trestného zákona, zohľadňovať akoby skutočnosť, že stíhanú trestnú činnosť spáchal počas doby platnosti a účinnosti prísnejšej právnej úpravy, a táto skutočnosť mala byť pre krajský súd akýmsi návodom na to, aby mu uložil nepodmienečný trest odňatia slobody. Krajský súd tak podľa sťažovateľa arbitrárnym spôsobom vyhodnotil novšiu/neskoršiu právnu úpravu (rozumej aj pre páchatel'a trestného činu priaznivejšiu), predovšetkým § 33a ods. 3 Trestného zákona, podľa ktorej je potrebné uprednostniť uloženie trestu odňatia slobody v takej výške, ktorá umožňuje/uprednostňuje výkon tohto trestu podmienenou, a nie nepodmienečnou formou. Sťažovateľ z hľadiska potreby skoršieho využitia dostupných opravných prostriedkov argumentuje tým, že nemôže podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, a to z dôvodu, že výška uloženého trestu odňatia slobody zodpovedala Trestným zákonom vymedzenému rozpätiu trestnej sadzby, preto sa priamo obracia na ústavný súd.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. K právomoci ústavného súdu všeobecne:

6. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

9. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

11. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu deľby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

II.2. Posúdenie vecí:

12. Ústavný súd generálne k obsahu sťažovateľom vznesených námietok a v súvislosti s ním namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poukazuje na to, že z obsahu týchto práv vyplýva, že sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016, I. ÚS 517/2022), v dôsledku čoho je možné právne účinným spôsobom namietat' ich porušenie v konaní pred ústavným súdom až po právoplatnom skončení daného konania, resp. uplatnení všetkých opravných prostriedkov v trestnom konaní vrátane tých pochybení, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu. V nadväznosti na to ústavný súd stabilne judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj vo veci konajúcich súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 166/2010, II. ÚS 425/2017, III. ÚS 156/2021, IV. ÚS 80/2022, IV. ÚS 407/2024). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

13. Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, ústavný súd akcentuje skutočnosť, že (v intenciách sťažnostnej argumentácie sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti) dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia (v súhrne rozhodnutí oboch konajúcich súdov, v konečnom dôsledku krajského súdu) z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], čo vyplýva aj z novej judikatúry ústavného súdu. V jej zmysle v predostretých súvislostiach dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porovnaj IV. ÚS 546/2020 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti aj napr. II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021, IV. ÚS 555/2021, I. ÚS 343/2022, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 355/2023).

14. Predostreté závery sa plne vzťahujú aj na subsidiaritu právomoci ústavného súdu vo vzťahu k touto ústavnou sťažnosťou namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu z dôvodu tvrdenej arbitrárnosti, resp. skutkovej a právnej jednak absencie odôvodnenia v podstatných bodoch a jednak bazálneho omylu jeho záverov popierajúcich zmysel zákonnej úpravy, ktorá sa týka výšky uloženej trestnej sankcie a spôsobu jej výkonu (pričom rozhodnutie o treste a jeho podklad sú nepochybne okolnosťou podstatnou pre rozhodnutie súdu, ako o tom hovorí predchádzajúci odsek tohto odôvodnenia a tam uvedená judikatúra). Platí totiž, že tak, ako pri rýdzo skutkových okolnostiach z hľadiska činu, ktorý je predmetom trestného stíhania konkrétnej osoby [v kontexte dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku oproti negatívnemu vymedzeniu predmetu dovolacieho prieskumu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], je dôvodný aj vo vzťahu k výroku o treste odsudzujúceho rozsudku pozitívny záver o inom uhle pohľadu na prieskum predmetnej otázky z hľadiska odôvodnenia dotknutého rozhodnutia (ktoré musí nepochybne v tejto esenciálnej náležitosti meritórneho rozhodovania zodpovedať kritériám spravodlivého procesu), a to v konzekvenciách práva na obhajobu a jeho podstatného porušenia v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Pokiaľ teda sťažovateľ argumentuje tým, že nemôže podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku z dôvodu, že výška uloženého trestu odňatia slobody zodpovedala Trestným zákonom vymedzenému rozpätiu trestnej sadzby, nejde o ten istý aspekt a jemu zodpovedajúci zákonný dôvod dovolacieho prieskumu. Obsahová súvzťažnosť uplatnených námietok a dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku platí pre celý rozsah sťažovateľom označených referenčných ustanovení a bez ohľadu naň.

15. Na druhej strane, nejde o bežný prieskum výšky trestu uloženého v rozpätí zákonom ustanovenej sadzby, ako to bolo vysvetlené v predchádzajúcom bode, ale o „zmätočnosť“ podkladového odôvodnenia, čo zodpovedá sťažovateľovým tvrdeniam bez ich potvrdenia alebo vyvrátenia ústavným súdom [ako aj z označenej podkladovej judikatúry vyplýva, v konzistentnej línii nazerá ústavný súd aj na iné druhy súdneho konania, čo sa v relevantnej súvislosti týka napríklad a typicky dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku].

16. Nad uvedený rámec (pri rešpektovaní jeho parametrov dovolacím súdom) už nie je prieskum výšky uloženého trestu (rovnako ako pri skutkových otázkach) možný, keďže dovolací súd nie je súdom, ktorý trest ukladá (na úrovni súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu), rovnako ako (a už vôbec) takým súdom nie je, v nadväznosti článkov reťazca subsidiarity právomoci kompetentných orgánov, ústavný súd. Nie je teda možné sa jednoducho uchádzať o preuloženie trestu ako miernejšieho na duplicitnej báze kváziodvolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

17. V rozsahu takého prieskumu, aký vo vzťahu k uloženému trestu, naopak, možný je, zodpovedá (pri ústavnokonformnom výklade zákona v otázke dôvodov dovolania, ktorý je úlohou aj všeobecných súdov na čele s Najvyšším súdom Slovenskej republiky) prednostná právomoc označeného súdu, a to z hľadiska ochrany základných práv a slobôd v sústave súdnych orgánov Slovenskej republiky skoršieho poschodia jej pyramidálnej štruktúry završovanej ústavným súdom. Žiadna vrstva ochrany nemôže byť vynechaná, čo v súhrne navyšuje jej štandard, ako to má na mysli § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý požaduje skoršie využitie všetkých zákonných prostriedkov sťažovateľom. Absencia takého predchádzajúceho postupu je na základe obsahu ústavnej sťažnosti evidentne len vecou právneho omylu sťažovateľa, ktorý nie je a ani nemôže byť, a to aj v súvislosti kvalifikovaného právneho zastúpenia, dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bez ohľadu na možnosť reparácie dotknutého omylu vzhľadom na lehotu na podanie dovolania podľa § 370 ods. 1 Trestného poriadku).

18. Z uvedeného je zrejmé, že kompetencia najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho predchádza právomoci ústavného súdu rozhodnúť o sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti, v dôsledku čoho ju odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, teda z dôvodu jej neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu